

FINANCIÉ

Banky opatrné
zvyšujú úroky

EKONOMIKA

Ceny elektriny
určuje počasie

BIZNIS

Startupy padli
až na dno

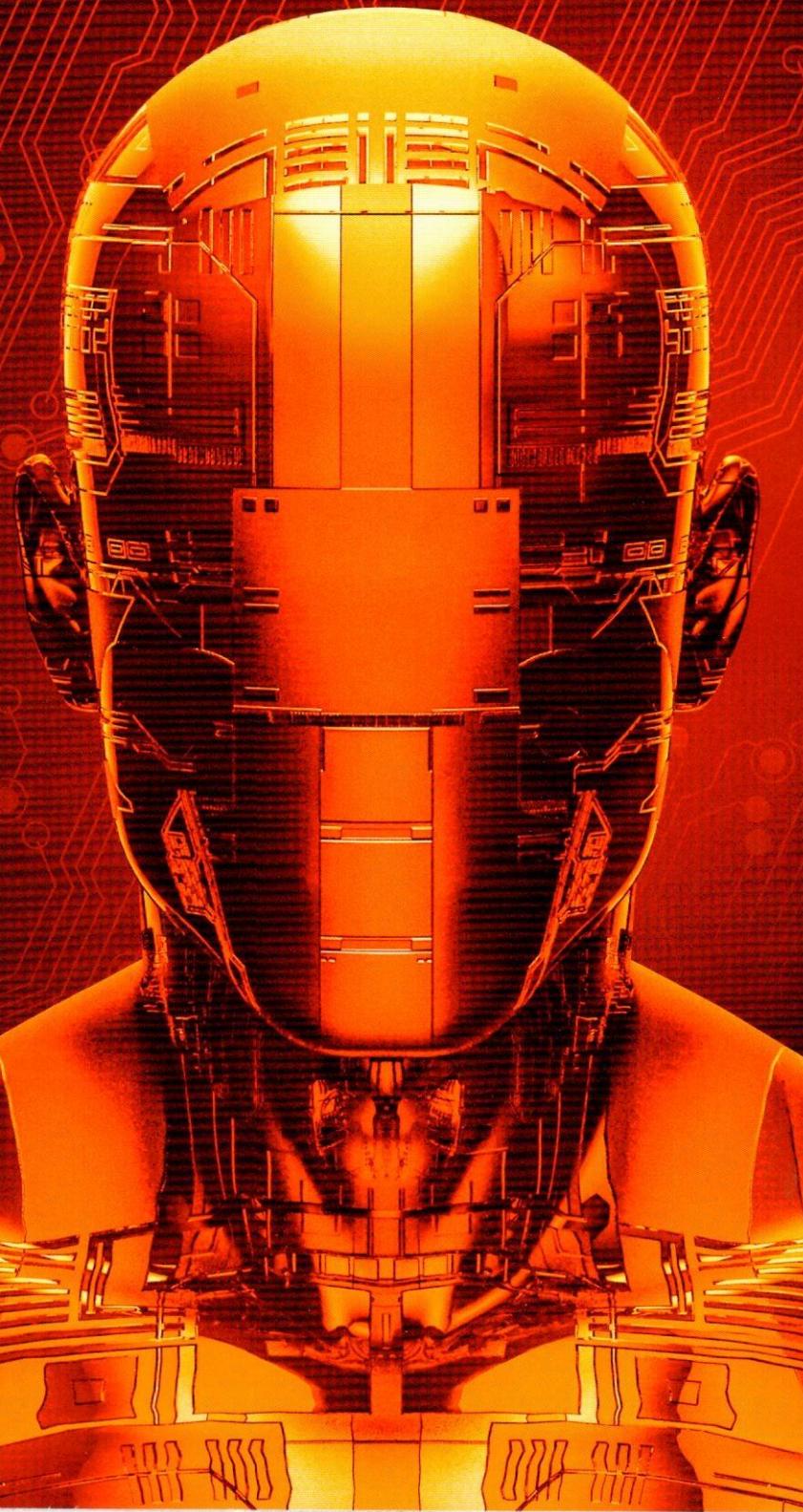
12. januára 2023

02

TREND

Európsky gigant

V Únii vyrástla
najdôležitejšia
firma sveta

ISSN 1335-0684

0.2

TREND pre iOS a Android v stredu napludnie
Cena pre predplatiteľa 1,85 € • Cena 3,29 €

Július Kostolný
podpredseda Slovenskej obchodnej
a priemyselnej komory

Ján Solík
prezident Združenia podnikateľov
Slovenska

Andrej Lasz
generálny sekretár Asociácie
priemyselných zväzov a dopravy

Martin Lida
výkonný riaditeľ Podnikateľskej
aliancie Slovenska

Podnikatelia sa obávajú, že nepredvídateľnosť bude pokračovať

**Najbližšie mesiace sa firmy budú boriť s nedostatkom likvidity
a prudkým nárastom nákladov**

💻 **Zuzana Kullová**

Nepredvídateľné a chaotické opatrenia vlády, slabá pomoc podnikateľom a budúlosť s veľkým otáznikom. Aj takto vnímajú firmy pomoc štátu v čase energetickej krízy a vysokej inflácie. Výzvu na predkladanie žiadostí o poskytnutie dotácie na pokrytie zvýšených nákladov na plyn a elektrinu ešte za vlaňajší august a september vyhlásilo ministerstvo hospodárstva začiatkom decembra a vyčlenilo na túto pomoc 360 miliónov eur. O kompenzáciu požiadalo vyše 19-tisíc firiem, ktorým štát vyplatil dohromady vyše 100 miliónov. TREND sa podnikateľských zväzov spýtal, ako doteraz vnímajú pomoc štátu s energiami a do akej miery boli pre firmy prínosné.

Július Kostolný → Charakteristickou črtou poskytovania pomoci štátu podnikateľom pri kompenzácií vysokých cien energií v roku 2022 bol časový a vecný chaos pri prijímaní potrebných rozhodnutí. Nepomohli ani rozdielne pohľady na vec dvoch kompetentných ministerstiev, teda hospodárstva a financií, a nakoniec ani personálne zmeny vo vedení Ministerstva hospodárstva SR. Až v závere roka štát prijal aspoň čiastočné rozhodnutia. Najskôr vláda vyčlenila 40 mil. eur na pomoc zhrušiť 120 podnikom s vysokou energetickou náročnosťou

a neskôr aj pre ostatné podnikateľské subjekty 360 mil. eur na kompenzáciu za august a september 2022. Celkom na zvyšok vlaňajška vláda počítala s kompenzáciami vo výške 900 mil. €. Nič to nemení na fakté, že rozhodnutia vlády prišli neskoro a navyše boli nedostatočné. Mnoho firiem muselo výrazne obmedziť výrobu a nemalá časť úplne zavrieť prevádzky. Hoci štátny rozpočet na rok 2023 parlament koncom decembra schválil, definitívne ceny všetkých druhov energií na rok 2023 stále nie sú známe. Preto je tažké prognózovať podnikové podnikateľské plány.

Ján Solík → Žiaľ, tak ako počas pandémie, aj pri riešení energetickej krízy vidíme, že vláda a parlament prišli s opatreniami neskoro. Často dodnes nemajú domysленé dôsledky alebo neriešia príčinu problému. Vela sa hovorí o stropovaní a dotovaní cien energií, no takmer vôbec o tom, aký vplyv majú na cenu energií emisné povolenky a ďalšie regulácie vyplývajúce z Green Dealu. Podporné schémy v porovnaní s inými krajinami obsahujú podmienky, ktoré komplikujú ich využitie, napríklad limity, ktoré sa vzťahujú na celé holdingy a nie na konkrétné podnikateľské subjekty. Dôsledkom je znevýhodnenie našich firiem v európskej konkurencii.

Miriam Bellušová
generálna sekretárka Slovenského živnostenského zväzu

Peter Helexa
výkonný riaditeľ a predseda Inštitútu stredoeurópskych štúdií IstroAnalytica

Andrej Lasz → Štát začiatkom decembra spustil kompenzačnú schému pre malé a stredné podniky. Vela firmi však malo ešte zazmluvnenú elektrickú energiu za nižšiu cenu, ako bol určený limit 199 eur za MWh. To, čo sa takto ušetrí, preto treba previesť do tohto roka, kde bude záujem podnikateľov oveľa väčší. Fakt je, že doposiaľ predstavené návrhy neposkytujú potrebné úľavy pre veľké závody ani energeticky náročné podniky. Okrem extrémne vysokých cien elektriny, plynu a výrobných vstupov pritom podnikom hrozí aj zásadné zvýšenie regulovaných poplatkov, konkrétnie tarifu za systémové služby, či poplatkov za distribúciu a prenos elektriny. Nehľadajme nové, komplikované a zdľahové riešenia.

Potrebuje čo najskôr pripraviť, notifikovať a alokovať finančie na schému pomoci aplikovanú podľa bodu 2.4 Európskeho dočasného krízového rámca pre opatrenia štátnej pomoci. Podnikom by umožnila čerpať pomoc do 50 percent oprávnených nákladov s limitom na úrovni štyroch miliónov eur ročne. Energeticky náročnému priemyslu by sme mohli pomôcť do 50 miliónov eur a vybraným, obzvlášť citlivým sektorm až do 150 miliónov. Túto pomoc priemysel akútne potrebuje.

Martin Lidaj → Na túto tému sme nedávno realizovali prieskum. Štátnej dotáciu vlasti využili len štyri firmy zo 44 účastníkov prieskumu. Zvyšné dotáciu nevyužili, najmä z dôvodu dlhodobejších kontraktov, pre nesplnenie kritérií či pre nevedomosť o existencii dotácií. Všeobecne podnikateľia pomoc štátu hodnotia ako nedostatočnú. Nielen výškou príspevkov, ale najmä pre nejasné vyjadrenia a doslova nulovú predvídateľnosť konania vlády.

Fixné ceny na tento rok sú stále vysoké, firmy zostávajú na spotových cenách, no nevedia, aký bude ich vývoj počas roka. Nevedia, aké ceny energií majú kalkulať do cien výrobkov na celý rok v prípade existencie ročných zmlúv. Vyššie ceny sú dôvodom, že zákazníci znižujú či rušia kontrahované objemy výrobkov. To môže mať za následok obmedzovanie prevádzok. Podľa nášho prieskumu je takto ohrozená viac ako tretina

Rozhodnutia vlády prišli neskoro a neboli dostatočné

podnikateľských subjektov. Najväčšie problémy budú mať firmy, ktoré nemali zazmluvnené dodávky na dlhšie obdobie, prípadne im dodávateľia zmluvu vypovedali. Sektorovo je to logicky priemysel a energeticky náročné výroby. Ale do tejto kategórie patria aj menšie firmy ako gastro či napríklad kamenárstvo, ktoré využívajú energeticky náročné zariadenia. Podľa výsledkov prieskumu vie situáciu v tomto roku presne alebo čiastočne odhadnúť len necelá polovica opýtaných podnikateľov.

Miriam Bellušová → Pomoc v zmysle kompenzácie zvýšených cien energie bola vlasti pre malých podnikateľov ako Colombova žena. Všetci o nej vedeli, ale nikto ju nevidel. Toto odlažené tvrdenie, žiaľ, v realite slovenských firiem vyzerá veľmi dramaticky. Podniky doštávajú zvýšené zálohové faktury, dodávateľia im vyslovujú zmluvy na dodávku elektrickej energie a sú núnén prechádzat na spotové nákupy, za ktoré musia sklaňať vysoké záruky.

O dotáciu na január až marec 2023 sa zatiaľ nedá požiadať, keďže pomoc je plánovaná ako refundácia už uhradených faktúr. Obdobie najbližších mesiacov bude doslova bojom o prežitie a firmy sa budú boriť s nedostatom likvidity a prudkým nárastom nákladov. Aj zastropovaná výška garantovaných cien je pre firmy veľmi problematická.

Podnik musí z vlastných zdrojov uniesť zhruha trojnásobný nárast ceny elektrickej energie a dvojnásobný nárast ceny plynu, až potom má nárok na dotovanú cenu. Tento nárast je teda núnén preniesť do odbytových cien, čo na jednej strane podnecuje ďalšiu infláciu, ale predovšetkým to priamo ohrozenie konkurenčieschopnosti podnikov.

Peter Helexa → Za roky 2020 až 2022 môžem konštatovať, že pomoc vlády v oblasti energií pre veľké firmy, respektíve podnikateľov vôbec, bola systematicky nedostatočná. Tento rok je predčasné hodnotiť, a to vzhľadom na nestabilnú geopoliticú situáciu, vnútropoliticú nestabilitu Slovenska, pretrvávajúcu neistotu vzhľadom stability dodávky energií a očakávané pokračovanie volatility svetového hospodárstva. Myslím si, že zastropovanie cien energií nebude zdáleka posledným opatrením, ktoré bude musieť vláda na ochranu a podporu slovenskej ekonomiky tento rok prijať. Je otázne, či bude vláda dostatočne stabilná a akcieschopná.

Vzhľadom na to si myslím, že energetickou krízou tento rok utrpíme všetci. Špecificky by som upriamil pozornosť na podniky, kde náklady na energie tvoria pomerne významnú časť variabilných nákladov, ako napríklad hutníctvo, ťažba nerastných surovín, chemický či automobilový priemysel. Pod veľkým tlakom sú a budú aj poskytovatelia služieb s veľkou sieťou pobočiek, ako je Slovenská pošta. Významne postihnutý bude napriek zníženiu DPH určite aj gastrosektor. Na záver si dovolím pridať jednu rečnícku otázku: Skutočne nešlo realizovať zastropovanie cien energií menej byrokraticky?

Definitívne ceny všetkých druhov energií na rok 2023 stále nie sú známe